

POSTANOWIENIE

Dnia 17 stycznia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Owczarek (przewodniczący)

SSN Roman Trzaskowski

SSN Katarzyna Tyczka-Rote (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa T. K., A. K.

oraz następców prawnych zmarłej powódki M. M. - L. M., M. M. i S. W.

przeciwko Skarbowi Państwa - Prezydentowi W.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 17 stycznia 2020 r.,

zażalenia powodów L. M., M. M.

i S. W.

na postanowienie Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 17 października 2019 r., sygn. akt I ACa (...),

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Skierowane przeciwko Skarbowi Państwa - Prezydentowi Miasta W. powództwo o odszkodowanie dochodzone na podstawie art. 160 § 1 k.p.a. wniosło troje powodów – T. K., A. K. i M. M. Ich powództwo zostało oddalone przez Sąd Okręgowy, a apelację powodów od tego wyroku oddalił Sąd Apelacyjny w [...]

wyrokiem z dnia 18 września 2018 r. Odpis tego wyroku z uzasadnieniem został doręczony w dniu 12 października 2018 r. pełnomocnikowi powodów, który w dniu 12 grudnia 2018 r. zaskarżył go skargą kasacyjną. Sąd Apelacyjny nadał skardze bieg i przekazał ją do Sądu Najwyższego. Dopiero w postępowaniu przed tym Sądem, pismem z dnia 7 października 2019 r. pełnomocnik powodów przekazał informację, że powódka M. M. zmarła w dniu 27 listopada 2018 r. Sąd Najwyższy zwrócił wówczas sprawę Sądowi Apelacyjnemu w celu podjęcia właściwych czynności. Sąd Apelacyjny postanowieniem z dnia 17 października 2019 r. odrzucił tę skargę w części dotyczącej powódki M. M., uznając ją za niedopuszczalną z uwagi na istniejący w dniu jej wniesienia brak zdolności sądowej M. M. Sąd ten stanął na stanowisku, że spadkobiercy powódki nie mogli wstąpić do postępowania kasacyjnego wszczętego skargą wniesioną w dniu 12 grudnia 2018 r. w imieniu osoby nieżyjącej.

Sąd Apelacyjny wyjaśnił, że odrzucając skargę złożoną w imieniu M. M. nie przesądził, czy jej śmierć w czasie biegu terminu do złożenia skargi przerwała bieg tego terminu, czy też termin ten biegł dalej w stosunku do spadkobierców, którzy mogliby jedynie złożyć wniosek o jego przywrócenie. Rozstrzygnął jedynie kwestię dopuszczalności wniesienia skargi kasacyjnej w imieniu zmarłej osoby fizycznej, która nie mogła tego uczynić skutecznie, wobec czego na podstawie art. 398⁶ § 2 k.p.c. skargę tę należało odrzucić. Sąd Apelacyjny zwrócił też uwagę, że pomiędzy doręczeniem odpisu wyroku sądu drugiej instancji (co nastąpiło za życia M. M.), a wniesieniem skargi kasacyjnej nie toczy się postępowanie w zakresie rozstrzygnięć merytorycznych, które mogłoby podlegać zawieszeniu z uwagi na śmierć strony.

Na postanowienie to zażalili się powodowie L. M., M. M. oraz S. W. - następcy prawni M. M. Zarzucili naruszenie art. 398⁶ § 2 k.p.c., art. 174 § 1 pkt 1 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c. i z art. 391 § 1 k.p.c. We wnioskach domagali się uchylenia zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania wraz z rozstrzygnięciem o kosztach postępowania zażaleniowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zarzuty skarżących skupiają się na kwestii nadania przez Sąd Apelacyjny niewłaściwego - ich zdaniem - znaczenia pismu z dnia 7 października 2019 r., które miało cechy wniosku o przywrócenie terminu do wniesienia skargi kasacyjnej, oraz wadliwego niezastosowania art. 174 § 1 pkt 1 w zw. z art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c. przez zaniechanie wystąpienia do pełnomocnika procesowego wnoszącego skargę kasacyjną w imieniu powodów z zapytaniem, czy działa on również w imieniu następców prawnych zmarłej powódki. Jednak te okoliczności nie dotyczą motywów, jakie legły u podstaw wydania zaskarżonego postanowienia, co zresztą Sąd Apelacyjny wyjaśnił w jego uzasadnieniu. Nie budzi wątpliwości, że skarga kasacyjna z dnia 12 grudnia 2018 r. została wniesiona w imieniu trojga powodów T. K., A. K. i M. M. przez ich wspólnego pełnomocnika procesowego, ustanowionego na etapie wnoszenia pozwu (pełnomocnictwo do reprezentowania powódki - k. 42-44). Bezsporne jest też, że powódka M. M. zmarła 15 dni wcześniej, w dniu 27 listopada 2018 r. i w dniu 12 grudnia 2018 r. nie była zdolna do występowania w procesie, ponieważ nie miała już zdolności sądowej (art. 64 § 1 k.p.c.), ta bowiem przysługuje osobie fizycznej od urodzenia do śmierci. Zgodnie z art. 96 k.p.c. z chwilą śmierci powódki wygasło też udzielone przez nią pełnomocnictwo. Wprawdzie przepis ten przewiduje, że pełnomocnik procesowy działa aż do czasu zawieszenia postępowania (art. 96 k.p.c.), jednak rację ma Sąd Apelacyjny, gdy stwierdza, że w okresie po wydaniu prawomocnego wyroku przez Sąd drugiej instancji, a przed wniesieniem skargi kasacyjnej nie toczy się postępowanie, które podlegałoby zawieszeniu, co powoduje, że zdanie drugie art. 96 k.p.c. nie może w tym wypadku znaleźć zastosowania. Postępowanie kasacyjne ma charakter nadzwyczajny. Kwestia ta została wyjaśniona w mającej moc zasady prawnej uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 2008 r., III CZP 142/07, OSNC 2008/11/122), w której wskazano, że postępowanie zainicjowane wniesieniem skargi kasacyjnej nie stanowi kontynuacji dotychczasowego postępowania, lecz nową sprawę. Sprawę taką może rozpocząć jedynie strona dysponująca zdolnością sądową. W konsekwencji odrzucenie skargi kasacyjnej powódki M. M. było uzasadnione w świetle art. 398⁶ § 2 k.p.c., ponieważ skarga ta była niedopuszczalna.

Kwestie podniesione przez następców prawnych zmarłej powódki w zażaleniu będą przedmiotem rozpoznania w postępowaniu zapoczątkowanym wniesioną przez nich skargą kasacyjną połączoną z wnioskiem o przywrócenie terminu do jej złożenia. Tam bowiem niezbędna stanie się ocena, czy i w jakiej formie art. 174 § 1 pkt 1 k.p.c. może zostać odniesiony do biegu terminu do wniesienia skargi kasacyjnej, a w konsekwencji stwierdzenia, czy następcy prawni zmarłej dotrzyмали terminu, czy też mu uchybili, a jeśli tak, to czy uchybienie było przez nich zawinione.

Z przytoczonych względów zażalenie podlegało oddaleniu na podstawie art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c.

jw